

# Leállt az 1944-es tömegsírok összeírása Szerbiában

**A választások közeledtével nincs rá pénz, és hiányzik a politikai akarat**



Szerbiában a második világháború végén kíméletlen tömeggyilkosságokra került sor. A hatalmi pozícióba került kommunisták a hírhedt titói állambiztonsági szolgálat, az OZNA irányításával több tízezer nemkívánatos németet és magyart mészároltak le. De a többségi szerb lakosságot sem kímélték. Mára kiderült – ez visszatérő téma a belgrádi lapokban - hogy a királypárti szerbek közül is több tízezer került tömegsírba, csak azért, mert ideológiai ellenfelei voltak a titói rezsimnek. Ami viszont ennél is gondba ejtőbb, hogy Szerbiában ma, 67 évvel a történetek után is áthidalhatatlannak tűnik a szakadék az egykori kommunisták politikai örökösei és az áldozatok leszármazottai között. Pedig a belgrádi kormány deklarálta, hogy fel kívánja tární Szerbia történelmének fehér foltjait, köztük az 1944-45-ös eseményeket is.

A kormány kezdeményezésére 2009. november 12-én létrehoztak egy állami bizottságot azzal a feladattal, hogy felkutassa, összeírja és megjelölje az ország területén 1944. szeptember 12-e után keletkezett tömegsírokat, és hogy elkészítse a kivégzettek listáját. Ezen túlmenően, a tömegsírok feltárása és az áldozatok földi maradványainak az azonosítása is ennek a testületnek a hatáskörébe tartozik. A bizottság állami intézmények, kutató-intézetek képviselőiből, történészekből, jogászokból, igazságügyi orvos-szakértőkből, antropológusokból, katonai és rendőri szakemberekből állt össze.

Srdan Cvetković történész, a kutatásokat végző bizottság titkára tevékenységükről nyilatkozva 2011 januárjában azt mondta, hogy „eddig mindössze 20 000 áldozat nyughelyét tudtuk számba venni, közülük 7000-en Vajdaság területén vannak, és legalább 200 titkos sírhelyet sikerült behatárolnunk. Lehet, hogy ez kevésnek tűnik, de csak nemrég láttunk munkához, és az anyagi lehetőségeink is meglehetősen szűkösek, ezért bizonyára sok nehézségbe fog ütközni majd a sírok feltárása”.

A tényfeltáró bizottság titkárának januári nyilatkozata óta nyolc hónap elmúlt. Azóta szinte semmi nem történt. Vukašinović Éva, a vajdasági ombudsman helyettese ennek a belgrádi, központi tényfeltáró bizottságnak, és a tartományi albizottságnak is tagja. Vele készült az alábbi interjú.

**- Megnyitottam az állami tényfeltáró bizottság honlapját**

**(<http://www.komisija1944.mpravde.gov.rs/lt/news/aktivnosti/saopstenja/saopstenje-drzavne-komisije-zatajne-grobnice.html>). Az utolsó bejegyzés 2011. május 9-ei bejegyzésű. Mi ennek az oka?**

- Igen, ez így van. Sajnos majd egy éve nem ült össze ez a bizottság. Föltételezésem szerint azért, mert nincs rá pénz.

**- Lehetséges, hogy politikai okok állnak a háttérben? Sokan ezt feltételezik. Kényes kérdés az 1944-es történések vonatkozása szerb-szerb vonatkozásban is.**

- A bizottság titkára többször is a tudomásunkra hozta, hogy nincsenek meg a szükséges eszközök a bizottság működéséhez. A kezdeményezés megtörtént, hogy vágjunk bele a kényes kérdés rendezésébe, de ezt nem kísérte megfelelő pénzügyi keret. Ebből pedig az következik, hogy az akció mögött nem áll igaz politikai akarat. Mint bizottsági tag, úgy ítélem meg, hogy kiábrándító ez a helyzet, mert mindannyian örültünk annak, hogy ezeket az ügyeket végre fel lehet tární. Nem tartom elegendőnek azt, hogy a bizottság megalakult, most meg nem ül össze. Tudok róla, hogy Zaječarban sor került próba feltárásokra, majd feltárásokra. De ez nem elegendő. Én többször hangsúlyoztam, hogy a vajdasági feltárásokra is sort kell keríteni. Az elmúlt évben ígéretet kaptam rá, hogy a 2011-es évben Vajdaságra összpontosítanak, viszont ebből nem lett semmi.

**- Közelednek a választások. Kényelmetlen kérdésekkel ilyenkor nem szívesen foglalkozik a hatalom. Mit lehet itt most tenni?**

- Nem tudok mást mondani, mint azt, hogy kiábrándító az, ahogy ez a bizottság majdnem egy éve nem is ülésezett.

**Ternovác István**